

מאמר שבועי בדרכי עבודת ד' ועניני הזמן

מפי מרן פוסק הדור

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

בעל תשובות והנהגות

פרשת שמיני תשפ"ג

חובת התייעצות עם זקני חכמי ישראל על כל צעד ושעל

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל", (ט.א.)

ראוי להבין לאיזה צורך קרא משה לזקני ישראל, והרי בשעה זו לא ציוה אותם ולא דיבר עמהם דבר. (ועי' בפירש"י).

ונראה שלהורות בא שכל דבר ציבורי צריך להיעשות בהתייעצות עם זקני ישראל, ולכן עתה שעומד למנות את אהרן הכהן ובניו לכהנים, אינו עושה כן אלא מתוך הסכמת זקני ישראל.

ומה שהקפיד משה רבינו על עניני זה דוקא כאן, היינו מפני שכל הקרבנות הללו באו לכפר על חטא העגל, [וכמבואר ברש"י להלן (ט.א.)] שעם ישראל אמרו למשה "כל הטורח שטרחנו, שתשרה שכיהנו בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל", וידוע שעושי העגל לא עשו את העגל במזיד מתוך כוונה לחטוא, אלא חשבו שעשיית העגל הוא דבר טוב שעי"ז יתקשרו לקב"ה וכמו שביארו הקדמונים (עי' רמב"ן שמות ל"ב, א), וא"כ נמצא שיסוד המכשול של עושי העגל היה בכך שלא התייעצו עם הזקנים אלא עשו על דעת עצמם, ולכן עכשיו כשבאו להקריב קרבן כפרה על חטא העגל, קרא משה לזקני ישראל כדי להורות לעם שכל דבר ודבר מוכרחים לעשות רק לפני הזקנים, במעמדם ובעצתם.

ובזה יש לפרש כוונת חז"ל במדרש כאן (ויק"ר י"א, ח) "ולזקני ישראל, אמר רבי עקיבא, נמשלו ישראל לעוף מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפים כך ישראל אין יכולים לעשות דבר חוץ מזקניהם", ע"כ, ונראה דכוונתם לבאר שלכך קרא משה לזקני ישראל, להורות לעם שאין עם ישראל יכולים לעשות דבר בלא לקבל עצת הזקנים.

נראה להוסיף ולבאר עומק כוונת הדמיון בין זקני ישראל לכנפי העוף, שכשם שכנפי העוף משמשים אותו כדי 'לעוף' ולהתנתק ממקום אחד ולהגיע למקום רחוק, כך גם עם ישראל אם יש ברצונם 'לעוף' ולעשות תזוזה או תנועה קלה ממה שהיה עד עתה, מוכרחים להתייעץ תחילה עם זקני וחכמי ישראל ולקבל את רשותם.

ועוד, שכשם שהעוף אינו יכול לעלות ולהתעלות לגבהים ולפסגות בלא כנפיים, כך גם מי שרוצה לעלות בתורה ויראת ה', צריך לכוון את דרכיו דוקא עפ"י זקני הדור שמתורתם ומפיהם אנו חיים.

ועוד, שכשם שעוף בלא כנפיים הרי הוא מאבד את כל חשיבותו ונעשה גרוע מבהמה שמתחילת יצירתה אין לה כנפיים, כך גם עם ישראל בלא זקני וחכמי הדור נעשים גרועים מכל האומות.

כל השפע של עם ישראל בא דרך בני התורה

"וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם", (ט.כ"ב)

פירש"י, "ויברכם - ברכת כהנים יברכך, יאר, ישא", ע"כ.

הנה ידועים דברי הרמב"ם (פ"טו מהלכות נשיאת כפים הלכה ו-ז) שיסוד כוחה של

ברכת כהנים איננה מצד כוחם של הכהנים [וכעין ברכת הצדיקים שיש כח בפיהם לברך מצד צדקותם], אלא מכוח הקב"ה בלבד, וגזר הקב"ה שכאשר הכהנים עושים מצוותם ומברכים את הקהל שולח הקב"ה את הברכה, ואם היה הקב"ה בוחר בלוויים או ישראלים מסוימים לברך את הקהל, הייתה הברכה מתקיימת באותה המידה, שהרי בין כך אין הברכה מכח הכהנים אלא מכח הקב"ה שמברך את ישראל על ידי השליחים שבחר לזה.

וטעם הדבר שבחר הקב"ה דוקא בכהנים למסור על ידם את השפעת הברכה, מפורש הוא בקרא בפרשת עקב (דברים י"ח), דכתיב "בעת ההוא הבדיל ה' את שבט הלוי וגו' ולברך בשמו עד היום הזה", ופירש"י שם "בעת ההוא בשנה הראשונה לצאתכם ממצרים וטעיתם בעגל ובני לוי לא טעו, הבדילים המקום וכו' לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו והוא נשיאת כפים", ע"כ, והרי מבואר שהקב"ה הבדילים לישא כפיהם לברך את העם, כחלק מהשכר על שלא טעו אחר העגל.

אמנם ידוע כי בכל דין מדיני התורה ישנם טעמים רבים לאין מספר, ונראה להוסיף בזה טעם נוסף, דהנה מקור פרנסת הכהנים היה מעם ישראל, שהרי לשבט לוי לא היה חלק ונחלה בישראל, והכהנים היו מקבלים מזונותיהם מתרומות ומעשרות והפרשת חלה וביכורים, וכן בשר היו מקבלים מזרוע לחיים וקובה, ובגדים מראשית הגז, ומטבעם של דברים היה יכול מעמדם להיות מבוזה כ"שנורער"ס" (- מקבצי נדבות) שחיים על חשבון אחרים, אך באמת הדבר הוא להיפך ממש, שכיון שהכהנים הם לומדי התורה ועובדי ה', הרי בזכות עבודת ה' שלהם, מתברכים כל ישראל בשפע של פרנסה, ונמצא א"כ שהכהנים אינם חיים על חשבון הישראלים, אלא אדרבה כל מה שיש לישראלים אינו אלא בזכות אותם כהנים שעובדים את הקב"ה, ומביאים את השפע לכל ישראל, ולכן בחר בהם הקב"ה לברך את ישראל, כדי שעל ידי זה יכירו כולם וידעו שכל הצלחת עם ישראל בבנים חיים ומזונות וכו' אינה אלא על ידי הכהנים דווקא, ואז יתרומם קרנם שאינם כמקבצי נדבות אלא אדרבה הם משפיעים את כל הממון והשפע על כל ישראל, והדברים מאירים.

רמז יש בדבר לבני תורה שבכל דור ודור, שהרי ידוע מה שכתב הרמב"ם (פי"ג מהלכות שמיטה ויובל הי"ג) שכל מי ש"נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבודו לדעה את ה' והלך ישר כמו שעשהו האלוקים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם" הרי הוא כדוגמת שבט לוי ממש, וא"כ גם בזמנינו צריכים כל העם להכיר שכל השפע בבני חיי ומזוני שזוכים כולם, הכל בא על ידי בני התורה, שעל ידי לימוד התורה ועבודת ה' שלהם הם משפיעים שפע לכל העולם.

ובעוה"ר בזמנינו יש הפוגעים בבני התורה ובאים בטענות הבל שבני התורה חיים על חשבון אחרים, והאמת היא להפך שהם חיים על חשבון בני התורה, וכשהם פוגעים בבני תורה הרי באמת הם פוגעים בעצמם ופוגעים בעיקר זכות קיומנו, שהרי אנו נמצאים בסכנה תמידית מהאויבים המקיפים אותנו, ואין ספק שלולא לימוד התורה של בני הישיבות ואברכי הכוללים ששקועים באהלה של תורה ובפרט אותם שלומדים מתוך הדחק, לא היה ליושבי ארץ ישראל שום קיום כלל, אשרם ואשרי חלקם.

דברי חיזוק שנאמרו לאלפי ילדי ירושלים במעמד הקבלת פני רבו שנערך בהר הצופים מול מקום המקדש ע"י חברת 'מגודלים בנעזריהם'

באמת הם יזכו לאור של השכינה בביאת משיח וכמו שאומרים "לפדות מחכי קץ" שרק אותם שמחכים יזכו לאותו פדיון, ועלינו להתעורר מכך לצפות ולחכות שרק עי"ז נזכה להיות בכלל הגאולה.

על הכל צריכים להתעורר לניצול הזמן, ולדעת שאפשר לתפוס בכל רגע עוד מצוה, וע"י כל מצוה זוכים למלאך פרקליט מליץ יושר וכמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ד מ"א) "העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד", ומאידך, מי שמבזבז זמן להבל וריק הרי נברא מחמת זה בשמים 'מלאך רע' מקטרג מחמת ביטול תורה, ומוטל עלינו להתחזק ע"י התבוננות בעבר שלנו ולהתחבר לדורות הקודמים, ולדעת שאנחנו עבדים לקב"ה יומם ולילה ללא הפסק, ואין אצלנו 'חופש' מהעבודות לקב"ה, ואנחנו משועבדים לקב"ה כמו עבד כנעני המשועבד וקנוי לאדונו בגוף ובנפש.

הקב"ה יעזור שכל אחד יתחזק בימים האלו של פסח באמונה שהכל מאתו ית"ש, ובאמונה בשכר ועונש, ובאמונה בביאת המשיח ותחיית המתים, והקב"ה יעזור שנזכה לביאת המשיח במהרה ובקרוב.

אנו נמצאים בתקופה של 'גאולה', שפסח הוא זמן של גאולה, וגם כל חודש ניסן הוא 'חודש הגאולה' שהרי בו עתידים אנו להיגאל וכמו שאמרו חז"ל (ר"ה י"א, א) "בניסן נגאלו ובניסן עתידים להיגאל", ועבודת הזמן הוא להתעורר לצפות לגאולה העתידה. ואמת הדבר שמצד אחד יש לנו עכשיו צער שעדיין לא זכינו להיגאל ולא זכינו להקריב קרבן פסח, אבל מצד שני יש לנו נחמה גדולה בזמן הזה, שידועים אנו שזהו זמן הגאולה, ומצפים אנו שבזמן הזה המסוגל להיגאל נזכה להיפקד ולהיגאל בגאולת עולם.

ובגמ' בשבת (לא.ב) מבואר שבשעה שמכניסים אדם לדין שואלים אותו "צפית לישועה", וזהו מדריגה גדולה 'לצפות' למשיח ולחכות לו ממש. ובאמת הרבה יהודים - ומסתמא כל היהודים 'מקווים' לביאת המשיח, אבל לא כולם 'מצפים' לביאת משיח, ו'לצפות' למשיח הכוונה 'לחכות' ולהמתין לביאת משיח.

וזכורני מהדורות הקודמים שהיו כסדר מדברים על ביאת המשיח, ואף אצל היהודים הפשוטים היו מהם שהכינו 'בגד מיוחד' לביאת משיח צדקינו, כי המתין וציפו תמיד לביאת משיח צדקינו. ויש לידע שאלו שמצפים לגאולה

בכוונת לשון "וידום" פירש הקדוש החפץ חיים, שהיה אהרן "דום" כמו דומם, כי אף על הבעת פניו ותנועות איבריו לא היה ניכר שום צער, כי קיבל על עצמו גזירת שמים באהבה ממש.

האבות הקדושים הנחילו כוח זה לבניהם אחריהם לדורות עולם, ועובדא שמעתי שבגיטו וורשא סבלו היהודים חרפת רעב, והיו בניהם ובנותיהם מתים לעיניהם לגודל העוני והמחלות, וכעשרים אלף יהודים נלקחו בכל יום בקרונות למות במיתה משונה בכבשן האש, וכמעט כל הרבנים נהרגו, ונשארו שם שלש הרבנים שנשארו בחיים שכתבו במכונת כתיבה לציבור והוציאו כרוז בערך בלשון זה "הצורך הנאצי ימ"ש יכול ליקח אותנו מעולם הזה אבל לא יקח אותנו מעולם הבא, וח"ו לא נאבד עצמינו לדעת, אלא נסבול כמה שהש"ת רוצה לתת לנו ייסורים, ונקוה לתשועת ה'".

זכורני מימי ילדותי, שבשלושת ימים הראשונים לאחר פטירת אבי זצ"ל, הייתה אמי מורתי ע"ה בוכה במר נפשה ללא הפוגות, שפתאום נשארה באנגליה לבדה בלא משענת משפחה קרובה, עם תשעה ילדים הגדולה בת ארביסר, והקטנה בת כשנתיים, והיא בת ל"ג שנים בלבד, ונתעלפה כמה פעמים מרוב שבר ליבה על גורל חייה, עד כי ביום השלישי של ימי האבלות, אמר לה אביה הגרש"ז פיינס זצ"ל "בתי, ג' ימים לבכי אמרו, ואין עוד לבכות יותר משלושה ימים", שאלתו האלמנה "טאטא ס'איז א הלכה או מידת חסידות או מנהג" -אבא, זה הלכה או שהוא רק מידת חסידות או מנהג], ויהי כאשר השיב לה אביה שזהו הלכה מעיקר הדין, מיד פסקה מלבכות, ויותר לא הוזילה שום דמעה על פטירת בעל נעוריה כל ימי חייה, ויהי גבורת נפש זו למופת.

שמירת טהרת הישיבות

"ולהבדיל בין הקדש ובין החול" (י,י)

בחורף בשנת תרנ"ב קיבלו מנהלי ישיבת וואלזין פקודה מהממשלה שעליהם להנהיג בישיבה תוכנית של לימודי חול כמה שעות בכל יום, ואם לא יסכימו לזה, הישיבה תיסגר. ונאספו אז כמה גדולי תורה לדון בעניין, ורבים מהגדולים סברו שיש להיכנס למשא ומתן עם הממשלה, ואם יראו שאין ברירה, יקבלו את גזירת הממשלה כדי למנוע את סגירת הישיבה לגמרי.

אולם מרנן הנצי"ב והגר"ח מברסק אמרו "לא יקום ולא תהיה", ואל לנו לדאוג את דאגתו של הקב"ה להעמיד לנו ישיבות, ורק כל עוד שיש לנו לקיים ישיבות לפי הדרך המסורה בידינו מאבותינו, אנחנו חייבים לקיים, אבל אחרת, אין האחריות מוטלת עלינו, יבוא נותן התורה וידאג לקיום תורתו. ואכן הוחלט אז שלא להיכנע לגזירת הממשלה, וכתוצאה מזה נסגרה הישיבה שהיו בה ארבע מאות בחורים, וידוע שהנצי"ב נעשה חולה מרוב צער על סגירת הישיבה, ולבסוף לא קם מחוליו ונסתלק לעולמו.

ולילה לפני פטירתו אמר הנצי"ב, "בוודאי ישאלו אותי בשמים על איזה סמך סגרת את הישיבה ונשארו ארבע מאות בחורים ללא ישיבה, אבל הקב"ה רמז על זה כבר בתורתו, שנאמר "להבדיל בין הקודש ובין החול", ואם מערבים את החול בקודש, הרי לא די שאין זה מוסיף לחול' לקבל קדושה, אלא אדרבה, הדבר פוגם בקודש, שהקודש מאבד את קדושתו בשעה שהוא מעורב בלימודי חול, ולכן בוודאי טוב עשיתי שסגרת את הישיבה כדי לא לפגוע בקודש ולערב בו לימודי חול.

ובאמת מכח מסירות נפש של הנצי"ב זכינו למאות אלפי ישיבות קדושות בארץ ובעולם, ונשארה תורה בטהרתה בישראל, שכן הגע עצמך, אם היו נכנעים אז לגזירת הממשלה, היה הדבר מתפתח הלאה לשאר ישיבות במשך

הזמן, עד שבמשך הדורות כבר לא היה נשאר זכר לצורת ישיבה על טהרת הקודש כרצון הקב"ה, ונמצא שסגירת ישיבה אחת - ישיבת וואלזין, הייתה יסוד ואבן פינה לקיומם של מאות אלפי ישיבות על טהרת הקודש.

וצריך לדעת שהשם "ישיבה" הוא שם קדוש המיועד ומיוחד אך ורק לישיבות שאינם מערבים לימודי חול בקודש, ואותם מקומות המכונים עצמם בשם "ישיבה תיכונית", הם מחללים את הקודש, שמשתמשים בשם הקדוש ישיבה למקום שמערבים בו בין קודש לחול.

וכן שמעתי כמה פעמים מפי הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל שאסור לשמש כר"מ במקום הנקרא "ישיבה תיכונית", שעירוב השמות "ישיבה" ו"תיכון" זהו זיוף חמור במהות הישיבה, ואין לסייע להם לחלל את קדושת הישיבה, ורק אם המוסד מכנה עצמו בתואר "תיכון" לבד בלא תואר "ישיבה", יש לשאול שאלת חכם אם יוכל לעבוד שם לצרכי פרנסה באופנים מסוימים.

גודל הסכנה מהצבועים המתחזים בחוץ בשומדי דת ישראל

"כל מפרסת פרסה ושסעת ססע פרסות ומעלת גר בבהמה, אותה תאכלו" (ג,א"ג)

נראה ליתן רמז לסימני טהרה של הבהמה, דהנה 'מפרסת פרסה ושסעת ססע' הם סימני טהרה הניכרים מבחוץ, ולעומת זאת 'מעלה גרה' זהו סימן טהרה שניכר מבפנים, ודרשה תורה שכדי להיות טהור צריך שהטהרה תהא ניכרת גם מבפנים וגם מבחוץ, ושלא יהיה כאותם ששומרים על יהדותם רק מבפנים ומתביישים להראות את יהדותם מבחוץ בראש חוצות, וכ"ש שלא להיות כאותם הצבועים שמבחוץ נראים כעובדי ה' אבל מבפנים הם מקולקלים.

וזהו הטעם שהחזיר הוא סמל לאיסורים החמורים ביותר, ומשום שלחזיר יש סימן טומאה רק מבפנים [שאינו מעלה גרה], אבל יש לו סימן טהרה מבחוץ שהוא מפרס פרסה, ומה עוד, שאמרו חז"ל (ילקוט שמעוני תולדות רמז קיב) שהוא פושט טלפיו בשעה שהוא רובץ לומר ראו שאני טהור, ולכן הוא מסוכן מאוד, שאפשר לטעות בו ולחשוב שהוא טהור. ומחמת זה הרחיקו עם ישראל את החזיר כל כך עד שהוא נעשה לסמל השיקוף והתיעוב.

וכבר אמר האדמו"ר מגור הרה"ק בעל אמרי אמת זי"ע, "מה עושה היצה"ר בווארשא השכם בבוקר, הוא מעורר את ראש המזרחי שילך למקווה, כי עי"ז יציג את עצמו כלפי חוץ כחסיד וירא שמים, ועי"ז ח"ו יטעו אנשים להימשך אחריו ולהמשיך להקראות חרדי".

ומרן הגר"ח מברסק זצ"ל ביאר פעם שפושעי ישראל מסוכנים יותר ממשומדים, כיון שהמשומדים כבר הוציאו עצמם מכלל ישראל ואין כ"כ סכנה שייסחפו אחריהם, אבל פושעי ישראל כיון שהם עוד מחזיקים את עצמם כיהודים, הרי הם כעין "מחלה מדבקת", שיש סכנה שאנשים ייסחפו אחריהם, והם דומים לחזיר שגרוע מכולם כיון שיחד עם סימן טומאה, יש לו גם סימן טהרה.

◇ ◇ ◇

זהו כלל גדול, שרשע או אפיקורס שמכסה עצמו בכסות טהור שכביכול הוא חרדי או קנאי, הוא מסוכן יותר מרשעים גמורים שתוכם כברם ומראים כלפי חוץ את שנאתם לדת.

ועובדא ראיתי אצל הגאון הצדיק כ"ק האדמו"ר משא"צ זצ"ל מלונדון, שנכנס לבית מדרשו ודפק על הבימה ושאל: "היכי משכחת לה שיהודי יקבל עולם הבא אם ישתמד", והוסיף האדמו"ר זצ"ל שמי שיענה תשובה נכונה יקבל ממנו תשלום מכוונת על כך. הציבור הסתכלו זה על זה בתימהון ולא ידעו להשיב, עד שביקשו ממנו שיאמר בעצמו את התשובה, והשיב הרבי זצ"ל ואמר, "אם הן גוריון ישתמד אני ערב לו שיקבל על כך עולם הבא, שהרי הוא העביר מעל הדת אלפים ורבות, ואם הוא ישתמד יוסר מעל פניו המסווה שכביכול הוא דואג למען המשך נצחיות ישראל, ואז לא יוכל להמשיך להסית את ישראל, ואולי גם אותם ששמעו לו כבר יכירו את שקרו ויחזרו בהם, ונמצא שאם ישתמד הוא יציל רבבות משמד ויקבל שכר על כך".

דינים הנוגעים לאחד חג הפסח (מתוך כתבי וספרי מרן רבינו שליט"א)

אכילת מצה כל השנה לאחר הפסח

ב יש אנשי מעשה שנוהגים לאכול מצה לאחר הפסח מידי פעם ובפרט בשבתות, ויש להביא לזה מקור ממה שכתוב (שמות י"ב, ל"ד) "משארותם צרורות בשמלותם על שכמם", ופירש רש"י שמשארותם זהו שיירי מצה ומרור, ואף על פי שבהמות הרבה הוליכו עמהם, היו מחבבים את המצווה ונטלו השיירים הללו על כתפיהם, עיי"ש. והרי שנטלו עמם שיירי מצה לאכול מחביבות המצווה, ומכאן רמז לדורות למעלת אכילת שיירי מצה גם לאחר שנגמר זמן המצווה.

אמנם במעשה רב (סי' קפ"ה) איתא על הגר"א שהיה נמנע לאכול אחר פסח מצה שיוצאים בה יד"ח בפסח, וכ"ז להיכרא לעשיית המצווה שאין עושים אותה להנאה אלא מפני גזירת הבורא ית"ש.

זהירות מחמץ שנמכר לגוי - רק בחמץ וודאי

א יש נזהרים לאחר הפסח שלא לאכול חמץ שנמכר לגוי בפסח, אך אין צריך עבור זה לדרוש ולחקור על כל דבר אם הוא חמץ הנמכר או לא, דדי לנו בעצם החומרא להחמיר בוודאי ולא בספק.

כל החומרא להימנע מאכילת חמץ שנמכר זה הוא רק בחמץ ממש וכגון דברי מאפה, אבל מה שהוסיפו חומרא שלא לאכול גם מקמח הנמכר אין לזה טעם בזמנינו, כי אין הקמח שורה במים לכ"ד שעות כבזמנם, אלא מקבל זילוף של מים ואינו מתבקע ככה"ג.

נדבת ידידיו הרה"ח ר' מאיר בלויא שליט"א

מנהל חברת 'מגודלים בעקריהם' למעלה מיובל שנים ונכדו של מייסד חברת 'מגודלים' הרה"צ ר' עמרם בלויא זצ"ל

לע"נ האי גברא רבא ויקרא מחשובי מחזיקי עולם התורה, רחם רבנן ואיהו גופיה צורבא מרבנן, מוהר"ר יחיאל מיכל בן ישראל יהודה קארפונקעל זצ"ל
נלב"ע י"ט ניסן תשע"ו, הנצב"ה

ניתן לקבל את המאמר כל שבוע במייל: w7110992@gmail.com

לשותפות בהרצת תורה ויראה וקבלת גליונות להפצה באיזור מגורים, חייגו: 0799691219 שלוחה 2.

השאינו הודעה ברורה עם הפרטים והמספר טלפון שלכם

לשותפות בזיכוי אלפים ורבות, להנצחה

בגליון לע"נ או לרגל שמחה וכדו';

חייגו לי: 0799691219 שלוחה 3

מודפס בסיוע "נזר התפילין - פרודות היכרות"

ההידור שמתהדר בו מרן שליט"א

0527671384

